

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 25CoP/53/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1417206198
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 09. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubica Spálová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2018:1417206198.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: JUDr. Ľubica Spálová a sudcov: JUDr. Martina Valentová a Mgr. Lucia Mizerová, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: U. E., nar. XX.X.XXXX, bytom ako otec, zastúpený procesným opatrovníkom Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Galanta, so sídlom Galanta, Staničná 5, dieťa rodičov - matky: B. U., nar. XX.X.XXXX, adresa O. - P., P. XXXX/X, zastúpenej advokátom: JUDr. Jozef Dobrovič, so sídlom Bratislava, Šumavská 3 a otca: H. E., nar. XX.XX.XXXX, adresa: W., Q. XX/XX, zastúpeného spoločnosťou: VIA LEGE, s. r. o., so sídlom Pata, Veterná 1093, o úpravu výkonu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu, na odvolanie matky proti rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 19P/79/2017 - 106 zo dňa 20.2.2018 - v časti výroku I. o zverení maloletého do osobnej starostlivosti, výroku II. o výživnom, výroku III. o styku a výroku V. o trovách konania, t a k t o

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. o zverení maloletého do osobnej starostlivosti otca, výroku II. o výživnom pre maloletého, výroku III. o styku matky s maloletým a výroku V. o náhrade trov konania p o t v r d z u j e.

II. Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. zveril maloleté dieťa do osobnej starostlivosti otca s tým, že obaja rodičia majú právo ho zastupovať a spravovať jeho majetok, výrokom II. uložil matke povinnosť prispievať na výživu maloletého dieťaťa mesačne sumou vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa podľa osobitného zákona, počnúc od 20.2.2018, kde výživné je splatné vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám otca maloletého dieťaťa, výrokom III. rozhodol, že matka je oprávnená stretávať sa s maloletým dieťaťom bez obmedzení zo strany súdu tak, ako sa v každom jednotlivom prípade na tom dohodnú s otcom maloletého dieťaťa, výrokom IV. rozhodol, že návrh otca na obmedzenie rodičovských práv a povinností matke vo vzťahu k zastupovaniu maloletého dieťaťa a správy jeho majetku zamietá a napokon výrokom V. rozhodol o trovách konania tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil právne aplikáciou ust. § 36 ods. 1, § 24 ods. 3, 4, § 25 ods. 1, 2, § 28 ods. 1, § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1 Zákona o rodine, ako aj ust. § 232 ods. 3 zák. č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Vecne argumentoval súd tým, že vykonaným dokazovaním zistil, že maloletý U., ktorý mal v tom čase 3 roky a 8 mesiacov, pochádza z mimomanželského pomeru rodičov, ktorí nežijú v spoločnej domácnosti. Uznesením č. k. 12P/189/2017-24 zo dňa 27.6.2017 bolo nariadené neodkladné opatrenie, ktorým bol maloletý ponechaný v starostlivosti otca až do právoplatného skončenia konania o úprave rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu a matke bola uložená povinnosť prispievať na výživu maloletého

mesačne sumou vo výške 30% zo sumy životného minima na jedno nezaopatrené a nepľnoleté dieťa podľa zák. č. 601/2003 Z. z., bol upravený styk matky s maloletým a matke bolo dočasne zakázané s maloletým vycestovať do zahraničia. Matka v konaní o svojich aktuálnych osobných a majetkových pomeroch uviedla, že jej súčasný príjem pozostáva z rodičovského príspevku, ktorý poberá v Nemecku na staršieho syna Q. vo výške 196,- Eur a na nedávno narodené maloleté dieťa vo výške 198,- Eur, pričom materský príspevok nepoberá. Nevlastní žiadne nehnuteľnosti, z hnutelných vecí iba 14-ročné auto. Posledná vyživovacia povinnosť matke pribudla dňa XX.XX.XXXX, pričom rodný list matka nepredložila. Matka pravdepodobne žije na adrese I. XA, XXX XX Q., aj s najstarším synom mal. Q. Y., nar. XX.X.XXXX. Toho času matka s maloletým U. nie je v žiadnom kontakte, uvádzala, že sa ho snažila kontaktovať, no bezúspešne, potom, čo sa jej narodilo ďalšie dieťa, už nemala možnosť kontaktovať maloletého osobnou návštevou na Slovensku. Matka žiadala, aby súd zveril maloletého U. do jej osobnej starostlivosti, styk otca ponechal bez úpravy a zaviazal ho na platenie výživného vo výške 200,- Eur mesačne. Otec v konaní poukazoval na to, že matka žije trvale neusporiadaným spôsobom života, keď aj exekútor vymáhajúci výživné zistil, že sa zdržiava na neznámom mieste a je bez majetku. Mal za to, že pokiaľ by jej boli povolené návštevy bez prítomnosti otca, dieťa by sa ocitlo v ohrození, že bude matkou odnesené na neznáme miesto. Tvrdil, že matka skutočný záujem o mal. U. nemá, pokus o kontakt s ním mala len v júni 2017, kedy zaslala len niekoľko SMS správ s tým, aby jej otec dieťa vydal, pretože má pre neho zakúpený lístok do Nemecka. Od toho času sa s dieťaťom nekontaktovala. O maloletého sa stará výlučne otec, ktorému so starostlivosťou pomáha stará matka. Otec preto navrhol zveriť maloletého do jeho výlučnej starostlivosti a styk matky s maloletým ponechať bez úpravy zo strany súdu. Navrhol tiež obmedziť rodičovské práva a povinnosti matke vo vzťahu k zastupovaniu a správe majetku maloletého dieťaťa, nakoľko matka je zadĺžená a podlieha množstvu exekúcií. Procesný opatrovník dieťaťa navrhol návrh matky zamietnuť a zveriť maloletého do starostlivosti otca s poukazom na najlepší záujem maloletého a styk ponechať bez úpravy. Súd ďalej dokazovaním zistil, že maloletý U. navštevuje materskú školu v W., je v starostlivosti imunoalergológa, inak je zdravý, pričom jeho výdavky sú veku primerané. Žije v spoločnej domácnosti s otcom. Matka dieťaťa je slobodná, okrem mal. U. má ďalšiu vyživovaciu povinnosť k mal. Q. Y. nar. XX.X.XXXX, zdržiava sa v Nemecku na bližšie nezistenom mieste, majetok väčšej hodnoty nemá. Súdu sa bližšie nepodarilo zistiť osobné, majetkové a sociálne pomery matky. Otec je slobodný, okrem mal. U. ďalšiu vyživovaciu povinnosť nemá, je zamestnaný ako skladník v H. Z., a.s. pobočka W., s priemerným čistým mesačným príjmom 739,87 Eur. Spolu s mal. U. a so svojou zamestnanou matkou žije v 3-izbovom byte v W., ktorý je vo vlastníctve starej matky maloletého p. I. E..

3. Na základe uvedeného prvoinštančný súd dospel k záveru, že je dôvodné maloletého U. zveriť do osobnej starostlivosti otca, ktorý sa o maloletého výlučne stará, pričom na jeho strane sú aktuálne vytvorené všetky podmienky pre riadny a zdravý vývoj dieťaťa. Zároveň rozhodol, že obaja rodičia majú právo maloleté dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok, nakoľko vo výkone rodičovských práv a povinností rodičia neboli doposiaľ súdom obmedzení, ani pozbavení, resp. im nebol pozastavený ich výkon a pre takéto rozhodnutie súčasne neboli zistené dôvody. Ďalej súd uložil matke povinnosť prispievať na výživu maloletého v zákonnej minimálnej výške, nakoľko platenie aspoň takéhoto výživného je povinnosťou každého rodiča bez ohľadu na to, či ten-ktorý rodič má alebo nemá nejaký príjem. Súd vychádzal z toho, že matka maloletého sa toho času zdržiava v zahraničí na bližšie nezistenom mieste, okrem mal. U. má ďalšiu vyživovaciu povinnosť k mal. Q. a súdu nie sú známe jej ďalšie sociálne, majetkové a zárobkové pomery. Styk matky s maloletým súd ponechal neobmedzený, na dohode rodičov, nakoľko bolo zistené, že otec nemieni brániť matke v stretávaní sa s maloletým. Návrh otca na obmedzenie rodičovských práv a povinností matke vo vzťahu k zastupovaniu maloletého dieťaťa a správe jeho majetku súd zamietol, nakoľko nemal preukázané, že by matka zavinene žila neusporiadaným spôsobom života, z ktorého možno vyvodit', že riadna výchova dieťaťa je ohrozená. O trovách konania súd rozhodol podľa § 52 zák. č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“).

4. Proti tomuto rozsudku súdu prvej inštancie podala formálne síce v celom jeho rozsahu, podľa obsahu iba proti jeho výrokom I. o zverení maloletého do osobnej starostlivosti otca, výroku II. o výživnom pre maloletého, výroku II. o styku matky s maloletým, ako i v súvisiacom výroku V. o náhrade trov konania (výrokom IV. bol zamietnutý návrh otca na obmedzenie rodičovských práv a povinností matke, ktoré rozhodnutie je v prospech matky a matka ho v obsahu odvolania nijako nenapáda), odvolanie matka, a to prostredníctvom svojho právneho zastúpenia, ktorá žiadala, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako odvolacie dôvody

matka uviedla tie, ktoré vyplývajú z ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), e), f), g) a h) CSP a § 62 ods. 1 CMP. Dôvodila tým, že súd svoje rozhodnutie vo veci zverenia maloletého do osobnej starostlivosti jedného z rodičov odôvodnil len jedinou vetou v ods. 29 odôvodnenia. Síce poukázal na vykonané dokazovanie, nešpecifikoval však, ktoré dôkazy považoval za rozhodujúce, na aké dôkazy prihliadal, ako ich vyhodnotil, akými myšlienkovými pochodmi sa riadil pri formovaní svojho právneho záveru. Matka preto považuje rozsudok za arbitrárny a nepreskúmateľný, obsahujúci iba formálne odôvodnenie, v ktorom súd zhrnul vyjadrenia strán, zakomponoval zákonné ustanovenia, avšak samotné odôvodnenie výrokov, najmä ohľadne zverenia maloletého, je v odôvodnení vyjadrené príliš stručne a nespôsobilé, vzhľadom na funkciu, ktorú by odôvodnenie malo v rozsudku plniť. Preto je zložitá napádať argumentáciu súdu, keďže argumentácia súdu v odôvodnení absentuje. Súd poukázal na konkrétne zistenie, že o maloleté dieťa sa stará výlučne otec, pričom toto konštatovanie je jediným dôvodom, prečo súd zveril maloletého do osobnej starostlivosti otca, keďže poukaz na vykonané dokazovanie je neurčitý a nespôsobilý odôvodniť výrok. Konštatovanie súdu o aktuálnej starostlivosti otca je pravdivé z právneho hľadiska, hoci fakticky sa o maloletého starajú starí rodičia zo strany otca, pretože otec na maloletého nemá čas kvôli práci, súd je však povinný zistiť skutočný stav vzhľadom na všetky relevantné okolnosti prípadu. Súd by sa bez ďalšieho nemal uspokojiť s poznaním aktuálneho stavu, ale mal by skúmať aj predchádzajúci stav, aby si tak mohol vytvoriť komplexný obraz o vzťahoch medzi maloletým a jeho rodičmi a aj rodičmi navzájom. Súd sa jednostranne priklonil k tvrdeniam otca, pričom neprihliadol na problémy otca s drogami a alkoholom, jeho agresivitu a finančné problémy, dôvody, prečo matka musela odísť za prácou do Nemecka, starostlivosť matky o maloletého pred zverením maloletého do osobnej starostlivosti otca, odlúčenie maloletého od jeho súrodencov a matky, ktoré vyplýva z aktuálnej úpravy práv a povinností matky k maloletému. Súd neprihliadol ani na tvrdenie matky, že hoci maloletého od júna nevidela, snažila sa o kontakt s ním, avšak bezúspešne, pokúšala sa následne s maloletým kontaktovať telefonicky, avšak tiež bezúspešne. Matka má pritom sťaženú situáciu v podobe tehotenstva a pôrodu ďalšieho dieťaťa, ktorá jej na istý čas znemožňovala kontakt s maloletým z dôvodu jej pobytu v Nemecku. Pretože odôvodnenie rozhodnutia fakticky absentuje, o dôvodoch rozhodnutia môže matka jedine polemizovať. Súd prihliadol len na dve skutočnosti, a to, že maloletý sa momentálne nachádza v osobnej starostlivosti otca a matka dieťa od júna 2017 nevidela. Takto obmedzený a účelový pohľad na celý prípad je absolútne neakceptovateľný, vzhľadom na nesporový charakter konania a povinnosť súdu zistiť skutočný stav veci. Matka uviedla, že je v súčasnosti plne spôsobilá postarať sa o maloletého a maloletý by mohol mať u nej vytvorené priaznivé rodinné prostredie v kontakte so svojou matkou a súrodencami. Namiesto toho, súd zveril maloletého do osobnej starostlivosti otca, ktorý vzhľadom na prácu na zmeny, nie je schopný sa o maloletého plnohodnotne postarať a bude preto vychovávaný starými rodičmi zo strany otca. Súd teda fakticky zveril maloletého do osobnej starostlivosti starých rodičov zo strany otca, namiesto osobnej starostlivosti zo strany matky v kontakte so súrodencami. V prípade zverenia maloletého do osobnej starostlivosti matky, by to neznamenovalo izoláciu otca od maloletého, keďže matka by otcovi umožňovala styk s maloletým a za tým účelom by sa aj pravidelne vracala na územie SR.

5. Otec odvolací návrh nepodal. K odvolaniu matky sa prostredníctvom svojho právneho zastúpenia písomne vyjadril, pričom uviedol, že s podaným odvolaním nesúhlasí. Rozsudok nenapĺňa žiaden zo znakov arbitrárnosti a predchádzalo mu riadne šetrenie pomerov zo strany súdu. Odvolanie matky je nedôvodné, nepodložené a založené na dezinterpretáciách. Uviedol, že to bola práve matka, ktorá sústavne znemožňovala a komplikovala šetrenie pomerov zo strany súdu, ktorá doslova zamlčovala a schovávala skutočný stav veci a pomery na jej strane. Matka sa účelovo presťahovala do zahraničia na neznáme miesto, nepredložila súdu takmer žiadne doklady o svojich pomeroch, nezúčastnila sa pojednávania vo veci, súhlasila s rozhodnutím vo svojej neprítomnosti. Preto argument matky, že súd mal zisťovať skutočnosti neobstoja, lebo súd skutočný stav na strane otca zistil riadne a podložene a pomery matky zistiť nemohol, lebo táto ich zatajila a ich zistenie neumožnila. Rozsudok je vecne aj právne správny, bol vydaný po riadnom šetrení pomerov zo strany súdu i ÚPSVaR Galanta, kedy došlo aj k výsluchu maloletého na súde pred VSÚ, ako aj v domácom prostredí maloletého u otca kolíznou opatrovníčkou. Súd vykonal všetky zistenia skutočného stavu veci a preveroval všetky tvrdenia zúčastnených. Súd mohol tiež pristúpiť k prísnejšiemu posudzovaniu stavu a spôsobu života matky a mohol jej aj obmedziť rodičovské práva. Súd mohol dokonca určiť matke povinnosť platiť výživné s poukazom na ust. § 63 Zákona o rodine, k čomu tiež nepristúpil, na čom otec netrval, lebo vymôcť akékoľvek výživné od matky maloletého nie je a zrejme ani nikdy nebude možné, keďže je zadĺžená ešte z čias, keď nežila s otcom mal. dieťaťa a podlieha množstvu exekúcií, je dlžníčkou Sociálnej poisťovne i štátu, kedy sa exekúciám vyhýba, na adrese svojho trvalého pobytu sa nezdržiava, nemá žiadnu

doručovaciú adresu na území SR a žije na neznámom mieste v zahraničí, ktoré môže kedykoľvek meniť. Otec poukazoval na to, že matka má tri deti, každé s iným mužom. Existencia tretieho dieťaťa je iba tvrdená matkou, súdu o ňom nepredložila žiadne doklady, napriek opakovaným výzvam. Mal. U. má šťastie, že jeho otec sa o neho zaujíma, chce ho mať v starostlivosti, v stabilnom rodinnom prostredí s možnosťou kontroly zo strany slovenských štátnych orgánov, lebo napr. starší syn matky Q. Y. vyrastal až do začiatku konania vo veci starostlivosti o mal. U. s jeho starým otcom v W., kam ho matka odložila a až počas tohto súdneho konania si Q. cca 9 ročného vraj vzala so sebou do Nemecka, kde nevedno kde maloletý býva, či má zabezpečenú zdravotnú starostlivosť, či plní školskú dochádzku a ako, keďže cudzí jazyk neovláda, a ako je o neho postarané. Podľa otca minulé správanie matky potvrdzuje, že si myslí, že deti sú veci, ktoré jej patria, ktoré môže ľubovoľne odkladať a zase si ich brať podľa svojej ľubovôle, presídľovať ich podľa toho, či sa potrebuje skryť pred exekútormi a akého ďalšieho partnera a kde si nájde a či a aké dávky jej na deti konkrétny štát poskytne. Matka žije na neznámom mieste v zahraničí, vo vzťahu ku ktorému uviedla iba adresu v Nemecku, avšak nepredložila žiadne doklady, že tam skutočne býva, na základe akého právneho titulu nehnuteľnosť užíva, nepopísala bytové pomery, nepreukázala, ako by bolo o mal. U. postarané, ako by mal zabezpečené základné životné potreby, ak by bol v jej starostlivosti. Matka so súdom nespolupracovala, žiadne dokumenty a doklady súdu nepredložila, okrem prvého sa na ďalšie pojednávanie vo veci nedostavila a súhlasila, aby sa konalo v jej neprítomnosti. V čase prvého pojednávania matka už maloletého U. nevidela viac ako pol roka, ale po príchode na súd, po skončení pojednávania, neoslovila otca maloletého, ani kolíznu opatrovníčku, sudkyňu, ani nikoho, so žiadosťou o stretnutie so synom, dokonca sa ani jedinou otázkou nezaujímal o syna. Ak by bolo pravdivé tvrdenie matky, že sa snaží o komunikáciu s mal. U. a ak by bola pravda, že má o neho záujem, tak mohla využiť príležitosť zmareného prvého pojednávania, svoju prítomnosť v SR, aspoň na prejavenie záujmu o maloletého a o stretnutie s ním. Matka sa opakovane vyjadruje, že chce ostať žiť v zahraničí, avšak neuviedla, ako by zabezpečila starostlivosť o maloletého, keďže ako sama uvádza nemá žiaden príjem, okrem vraj prídavkov na dve maloleté deti, ani majetok a je odkázaná v zahraničí len na neznámeho muža, ktorého identitu súdu neuviedla, s ktorým má vraj tretie dieťa, o ktorom ani nevedno, či je jej manželom alebo druhom, alebo v akom sú vlastne vzťahu. Otec uviedol, že v odvolaní sa uvádza klamstvo, že matka odišla do zahraničia pracovať a že tam išla kvôli dlhom otca maloletého U.. Matka odišla do zahraničia, lebo si tam našla nového partnera, s ktorým podľa jej tvrdení aj otehotnela, v zahraničí zrejme ani nepracovala. Dlhy mala ona sama a jej rodičia, čo je preukázateľné aj z verejných registrov dlžníkov Sociálnej poisťovne a na štátnych daniach. Pravdou je to, že otcovi maloletého dlhy narobila, lebo zneužila jeho bankomatovú platobnú kartu aj občiansky preukaz, čo otec zistil až po jej odchode a predmetnú situáciu riadne rieši. Matka vyslovene klame, jej podania sú nelogické, navzájom si odporujú, napr. tvrdí, že je poberateľkou štátnych prídavkov na deti a iné príjmy nemá a zrejme preto ani neplatila a neplatí súdom určené výživné na mal. U., ale tvrdí, že ak by jej bol maloletý zverený, zabezpečí na svoje náklady jeho stretávanie s otcom, ktorý žije na Slovensku. Otec zdôrazňoval, že matka sa o dieťa nezaujíma, nestretáva sa s ním, maloletý 4-ročný U. matku takmer rok - od júna 2017 nevidel, kedy matka sa o stretnutie so synom ani nesnažila, ani nesnaží. Matka na výživu maloletého už takmer rok nijako neprispela, ani súdom určenú vyživovaciu povinnosť si neplnila a neplní a ani nijako inak nezabezpečovala starostlivosť o maloletého. Matka žiada súd, aby jej zveril mal. U. do jej osobnej starostlivosti, ale odmieta preukázať pomery, do akých chce dieťa vziať a v akých má dieťa vyrastať, odmieta súdu uviesť, ako sa plánuje o syna postarať. Naopak otec so súdom aj s ÚPSVaR Galanta riadne spolupracuje, umožnil prešetrenie pomerov, predložil všetky súdom požadované doklady, dokonca dobrovoľne podstúpil lekárske vyšetrenia a predložil lekárske správy súdu, aby vyvrátil nezmyselné tvrdenia matky o problémoch s drogami a podobné nezmysly. Matka účelovo klamala, že otcovi bol odňatý vodičský preukaz, čo otec vyvrátil doložením vodičského preukazu. Nepravdivé tvrdenia matky o jeho problémoch s drogami, vyvrátil otec lekárskou správou potvrdzujúcou, že v jeho tele sa nenašli žiadne stopy po takýchto látkach. Účelové a nepravdivé tvrdenia matky o agresivite otca matka nijako nekonkretizovala a nepodložila, otec ich poprel, neboli preukázané ani pri opakovaných výsluchoch otca, ani pri šetrení pomerov v domácnostiach. Naopak šetrením pomerov ÚPSVaR Galanta, bola preukázaná agresivita otca matky maloletého, v ktorého domácnosti dlhodobo vyrastal starší syn matky. Matka nepreukázala, že odišla do zahraničia pracovať, ale naopak odišla tam za svojim novým partnerom. Matka mala a má dlhy, nie je pravdou, že by urobila jediný krok na úhradu dlhov otca maloletého, naopak tieto dlhy ona spôsobila zneužitím jeho dokladov a on ich teraz za ňu spláca. Otec je dlhodobo a riadne zamestnaný na plný pracovný úväzok v V. W., býva v mieste svojho trvalého bydliska, čo svedčí o jeho riadnom spôsobe života. Pracuje v štandardnom pracovnom čase bez nadčasov, jeho práca mu nijako neznemožňuje starostlivosť o maloletého, ktorý navštevuje škôlku, kým je otec v práci a so starostlivosťou pomáha otcovi stará matka, s ktorou spoločne bývajú

v jednej domácnosti. Otec je schopný sa o maloletého plnohodnotne starať a to aj robí. Dieťa má riadne zabezpečenú lekársku starostlivosť pediatričkou v W., v ktorej starostlivosti bolo od narodenia, i u alergológa, má riadne zabezpečenú výchovu u svojho otca a starej matky a v materskej škôlke v mieste bydliska. Matka odôvodňuje nespôsobilosť otca starať sa o dieťa tým, že otec chodí do práce. Avšak súčasťou výchovy je dobrý príklad, teda dieťa musí u svojich rodičov vidieť, že rodičia pracujú, že pracovať treba a že dlhy sa platia. Argumenty o súrodeneckých väzbách neobstoja, lebo mal. U. so svojimi súrodencami nevyrastal, najmenšieho súrodencu nikdy nevidel, pričom stretnutiam so súrodencami zabraňuje práve matka, ktorá aktuálne svojho staršieho syna presídlila po 9 rokoch života v W. do Nemecka nevedno na ako dlho. Vzhľadom na to, považoval otec odvolanie matky za nedôvodné a žiadal napadnutý rozsudok ako vecne a právne správny potvrdiť.

6. Procesný opatrovník samostatný odvolací návrh nepodal, k doručenému odvolaniu matky ani vyjadreniu otca sa písomne nevyjadril.

7. Ďalšie podania účastníkov v odvolacom konaní podané neboli.

8. Krajský súd v Tnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - účastníkom, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 355 ods. 1 CSP), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 písm. b/, d/ až h/ CSP v spojení s § 62 ods. 1 CMP), preskúmal napadnuté rozhodnutie bez viazanosti rozsahom (§ 65 CMP) a dôvodmi odvolania (§ 66 CMP), s prihliadnutím na prípadné vady konania iba ak by mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, ktoré ale nezistil (§ 67 CMP), bez potreby zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 68 CMP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 CSP) a dospel k záveru, že odvolaniu nie je možné priznať úspech, keďže rozsudok súdu prvej inštancie je v napadnutých výrokoch I., II., III. a V. vecne správny, v dôsledku čoho boli splnené podmienky pre jeho potvrdenie v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP.

9. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý v danom prípade nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania bolo posúdiť, či súd prvej inštancie rozhodol vecne správne, keď o úprave výkonu rodičovských práv a povinností k mal. U. rozhodol tak, že maloletého zveril práve do osobnej starostlivosti otca, upravil vyživovaciu povinnosť matky vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené nepinoleté dieťa a styk matky s maloletým ponechal bez úpravy na dohodu rodičov. Výrok IV. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bol zamietnutý návrh otca na obmedzenie rodičovských práv a povinností matke vo vzťahu k zastupovaniu maloletého dieťaťa a správy jeho majetku, nebol napadnutý odvolaním matky, v tejto časti je rozsudok súdu prvej inštancie právoplatný a nie je predmetom prieskumu odvolacieho súdu.

10. Pretože odvolací súd preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav pokiaľ ide o preukázané skutočnosti právne rozhodné pre rozhodnutie úprave rodičovských práv a povinností k mal. U., a pretože v celom rozsahu zdieľa i jeho právny záver vo veci, pričom sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, s poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP odvolací súd konštatuje správnosť jeho dôvodov a odkazuje na výstižné, správne, presvedčivé a v relevantnom vyčerpávajúce odôvodnenie písomného vyhotovenia preskúmaného rozsudku. Odvolací súd nenachádza dôvod, pre ktorý by sa mal od skutkových alebo právnych záverov súdu prvej inštancie odchýliť a nemôže preto dať za pravdu odvolateľke. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia dopĺňa už iba nasledovné:

11. V čl. 24 Charty základných práv Európskej únie ods. 2 je zakotvené, že pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.

12. Podľa čl. 3 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

13. V čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa je zakotvená zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa.

14. V zmysle čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť.

15. V zmysle čl. 3 Zákona o rodine, rodičovstvo je spoločnosťou mimoriadne uznávaným poslaním ženy a muža. Spoločnosť uznáva, že pre všestranný a harmonický vývin dieťaťa je najvhodnejšie stabilné prostredie rodiny tvorenej otcom a matkou dieťaťa. Spoločnosť poskytuje rodičovstvu nielen svoju ochranu, ale aj potrebnú starostlivosť, najmä hmotnou podporou rodičov a pomocou pri výkone rodičovských práv a povinností.

16. V zmysle čl. 5 Zákona o rodine, záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

17. Podľa § 28 ods. 1 Zákona o rodine, súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, b) zastupovanie maloletého dieťaťa, c) správa majetku maloletého dieťaťa.

18. Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine, rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. 6) Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

19. Podľa § 24 ods. 4 Zákona o rodine, súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností alebo pri schvaľovaní dohody rodičov rešpektuje právo maloletého dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom a vždy prihliadne na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby, vývinové potreby, stabilitu budúceho výchovného prostredia a ku schopnosti rodiča dohodnúť sa na výchove a starostlivosti o dieťa s druhým rodičom. Súd dbá, aby bolo rešpektované právo dieťaťa na výchovu a starostlivosť zo strany obidvoch rodičov a aby bolo rešpektované právo dieťaťa na udržovanie pravidelného, rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvomi rodičmi.

20. Rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa majú jeho rodičia. Za výchovu a vývoj dieťaťa nesú spoločnú zodpovednosť. V prípade, že rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú a na úprave výkonu ich rodičovských práv sa nedohodnú, rozhodne o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností autoritatívne súd. Súd pri rozhodovaní o výkone rodičovských práv a povinností vždy prihliada predovšetkým na záujem maloletého dieťaťa, najmä na jeho citové väzby (k rodičom, príbuzným, priateľom, prostrediu a pod.) a vývinové potreby (vek, zdravotné, záujmové potreby a pod.), stabilitu budúceho výchovného prostredia (životné aj bytové pomery rodičov, ich hmotné zabezpečenie, povahové vlastnosti a pod.). Pokiaľ ide o zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti jedného z rodičov, zisťuje súd najmä to, ktorý z rodičov je vzhľadom na záujem maloletého dieťaťa väčšmi spôsobilý na výkon osobnej starostlivosti o mal. dieťa, resp. zverením komu by boli zabezpečené najpriaznivejšie podmienky na vývoj dieťaťa a u koho sú lepšie predpoklady na výkon osobnej starostlivosti. Pre uvedený záver musí mať súd spoľahlivý podklad vykonaným a zhodnotením tých skutočností, ktoré charakterizujú osobu dieťaťa, ako aj prostredie, v ktorom rodičia žijú. Súd prihliada aj na výchovnú schopnosť a zodpovednosť rodiča, jeho hmotné zabezpečenie vrátane bytových pomerov, a vždy berie do úvahy,

kto sa dosiaľ okrem riadnej starostlivosti o dieťa staral o jeho výchovu zo stránky citovej, rozumovej a mravnej. Zohľadňuje tiež citové väzby voči súrodencom, prarodičom, prípadne ďalším príbuzným.

21. V danom prípade prvoinštančný súd dospel k záveru, že najlepšie podmienky pre výchovu a vývoj maloletého U. sú v súčasnosti splnené na strane jeho otca. Matka v podanom odvolaní namietala, že tento záver súdu je nepreskúmateľný a arbitrárny, pričom súd nezisťoval skutočný stav vecí. S touto argumentáciou matky sa odvolací súd nestotožňuje. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku totiž jednoznačne vyplýva, na základe akých konkrétnych skutkových zistení dospel prvoinštančný súd k svojmu záveru. Prvoinštančný súd zistil, že od júna 2017 vykonáva osobnú starostlivosť o maloletého U. jeho otec. Žijú v spoločnej domácnosti v W., v 3-izbovom byte u otcovej matky - starej matky maloletého. Otec dieťaťa je zamestnaný, pracuje v spoločnosti H.. Z., a.s. v priemernom čistom mesačnom príjmom 739,87 Eur. Otec je slobodný, iné vyživovacie povinnosti nemá. Maloletý U. bol v čase rozhodovania prvoinštančného súdu dieťaťom vo veku 3 roky a 8 mesiacov, navštevuje v W. materskú školu, má tam aj svoju pediatričku a okrem toho navštevuje alergológa. Stará matka dieťaťa, u ktorej aj s otcom žijú, je zamestnaná a podľa obsahu spisu má čistý príjem cca 800 Eur mesačne. Matka dieťaťa sa od 6/2017 s maloletým nestretla, ani neskontovala. Odsťahovala sa do Nemecka, kde žije minimálne od roku r. 2017. Okrem mal. U. má ďalšiu vyživovaciu povinnosť k najstaršiemu synovi Q. Y., nar. XX.X.XXXX a k ďalšiemu dieťaťu, ktoré sa jej malo narodiť v roku 2017 v Nemecku, pričom túto skutočnosť matka súdu nijakým spôsobom hodnoverne nepreukázala. Mal. Q. Y. predtým žil v domácnosti jeho starého otca z matkinej strany. Momentálne by podľa tvrdení matky mal žiť už spolu s ňou, jej mužom a novým súrodencom v Nemecku. Matka ohľadom svojich pomerov v Nemecku neposkytla v konaní nielen vôbec žiadne skutkové tvrdenia, ale ich ani nijakým spôsobom nepreukázala, a to napriek tomu, že bola v konaní právne zastúpená, teda možnosť ozrejmiť tieto skutočnosti súdu jednoznačne mala. Matka neuviedla, a to ani v podanom odvolaní, konkrétnu adresu svojho bydliska v Nemecku, neuviedla, v akých podmienkach tam býva, či vo vlastnom byte, dome, prípadne v nájme, či žije s maloletými deťmi sama, alebo s niekým, neuviedla, či do tvrdeného narodenia jej tretieho dieťaťa pracovala, kde a na akej pozícii, aký bol jej príjem. Neuviedla, či má nového partnera, druha, prípadne manžela. Hoci uviedla, že poberá v Nemecku prídavky na najstaršieho syna Q. vo výške 196,- Eur a na nedávno narodené dieťa vo výške 198,- Eur, ani toto svoje tvrdenie žiadnym spôsobom nedoložila. Neuviedla aké sú jej aktuálne životné náklady, aké sú potreby jej dvoch maloletých detí, o ktoré sa má aktuálne starať, ani akým spôsobom ich uhrádza. Neuviedla, či si maloletý Q. v Nemecku plní povinnú školskú dochádzku a ako by zabezpečovala starostlivosť o maloletého U.. Nepopísala žiadnym spôsobom svoje bytové pomery, t. j. či má pre výchovu troch maloletých detí dostatočné podmienky, v odvolaní uviedla len toľko, že vhodné podmienky vytvorené má. Z odôvodnenia rozhodnutia prvoinštančného súdu vyplýva, že svoj záver o dôvodnosti zverenia maloletého do osobnej starostlivosti otca založil predovšetkým na aktuálnych prevládajúcich citových väzbách maloletého dieťaťa k jeho otcovi, keďže s matkou sa viac ako rok nestretol, ďalej na existujúcich väzbách maloletého k aktuálnemu prostrediu v ktorom žije - bydlisku otca, keď v W. má maloleté dieťa nielen rodiča, ktorý sa o neho dlhodobo osobne stará, ale aj starých rodičov zo strany otca aj matky, navštevuje tam škôlku a má tam svoju lekárku. Zo správy procesného opatrovníka založenej v spise pritom vyplýva, že procesný opatrovník pri šetrení pomerov v domácnosti otca nezistil v jeho starostlivosti žiadne nedostatky, otec má podľa šetrenia procesného opatrovníka vytvorený v domácnosti dostatočný priestor pre seba a pre maloletého a vzhľadom na to, aj so zreteľom na najlepší záujem maloletého dieťaťa navrhol procesný opatrovník zveriť maloletého do osobnej starostlivosti otca. Na druhej strane matka na preukázanie svojich aktuálnych pomerov neposkytla súdu žiadnu súčinnosť. Uviedla iba toľko, že žije v Nemecku, s ďalšími dvoma svojimi maloletými deťmi a poberá prídavky na deti spolu v celkovej výške 394,- Eur. Mala by žiť aj s mužom, ktorý má príjem 1.550,- Eur, čo nijako nepreukázala. Nie je teda zrejmé, či matka má vôbec vytvorené vhodné podmienky pre výchovu maloletých detí a z čoho uhrádza svoje životné náklady a náklady týchto detí. Tieto skutočnosti neozrejmla ani v podanom odvolaní, nevyužila možnosť uviesť ich ani ako reakciu na vyjadrenie otca k jej odvolaniu, v ktorom vyjadrení otec na všetky tieto skutočnosti - nepreukázanie pomerov na strane matky - poukazoval. Aj s ohľadom na uvedené sa javí, že matka svoje pomery nepreukazuje zámerne. Preto, keďže bolo zistené, že na strane otca podmienky pre riadnu výchovu a vývoj maloletého dieťaťa vytvorené sú, otec výchovu a starostlivosť o maloletého doteraz riadne zabezpečoval, v jeho starostlivosti neboli zistené žiadne nedostatky, otec žije usporiadaným životom, je zamestnaný s dostatočným príjmom na to, aby dieťaťu mohol zabezpečiť všetky jeho odôvodnené potreby, prvoinštančný súd postupoval správne, pokiaľ maloletého zveril práve do osobnej starostlivosti otca.

22. Argument matky v odvolaní, že otec nemá dostatok času na výkon starostlivosti o maloletého, pretože pracuje na zmeny a dieťa tak bolo fakticky zverené do starostlivosti starých rodičov neobstojí. Otec uviedol, že nadčasy nevykonáva, maloleté dieťa navštevuje materskú školu, takže počas pracovnej doby otca je o dieťa postarané a je len prirodzené, že otcovi so starostlivosťou o dieťa pomáhajú aj starí rodičia. Rovnako neboli v konaní preukázané tvrdenia matky, že otec má problémy s alkoholom, drogami a agresivitou. K týmto svojim skutkovým tvrdeniam matka neuviedla žiadne konkrétne okolnosti. Zostali tak iba v rovine všeobecných tvrdení. Navyše otec do spisu doložil výsledky testov na prítomnosť návykových látok, ktoré boli negatívne. Pokiaľ ide o posledný argument matky, že rozhodnutím súdu došlo v podstate k odlúčeniu súrodencov, vo všeobecnosti platí, že v prípade maloletých súrodencov je žiaduce, aby títo neboli rozdeľovaní, avšak vždy je potrebné prihliadať na okolnosti konkrétneho prípadu. V danom prípade mal. U. s najstarším súrodencom Q. nevyrastal, keďže o mal. Q. sa až do odchodu matky do Nemecka staral jeho starý otec, pričom vzhľadom na doterajšie správanie matky nie je zrejmé, či si ho matka v Nemecku ponechá natrvalo a najmladšieho súrodenca mal. U. ani nepozná.

23. Matka nepreukázala, že by mala pre maloleté dieťa vytvorené vhodné a stabilné výchovné prostredie, maloletý U. je na prostredie v ktorom momentálne žije u otca zvyknutý, má zabezpečené všetky podmienky pre svoj riadny vývoj. Matka má možnosť v budúcnosti preukázať svoj reálny záujem o mal. U. snahou o čo najčastejší kontakt s ním, pričom by sa mala snažiť aj o zabezpečenie vzájomného sústavného kontaktu všetkých svojich maloletých detí. V prípade, že matka v budúcnosti na svojej strane vytvorí pomery vhodné pre výchovu maloletého dieťaťa a bude to zároveň v záujme maloletého U., nie je vylúčené, že pri zmene pomerov v prospech matky, môže dôjsť aj k zmene zverenia maloletého U.. Za súčasnej situácie je však v najlepšom záujme maloletého dieťaťa práve výchovné prostredie u otca.

24. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie vo všetkých napadnutých výrokoch, keď výroky o vyživovacej povinnosti matky a o styku matky s maloletým matka nenapádala konkrétnymi odvolacími dôvodmi a odvolací súd sa so závermi prvoinštančného súdu v týchto častiach popísanými vyššie stotožnil, pričom nezistil dôvody na ich zmenu, ako vecne správny, včítane závislého a správneho výroku o náhrade trov konania, s použitím § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil.

25. O náhrade trov tohto odvolacieho konania bolo rozhodnuté v zmysle § 52 a § 58 CMP s použitím § 396 ods. 1 CSP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania, pričom žiaden z účastníkov ani návrh na náhradu trov konania v zmysle § 57 CMP nepodal.

26. Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

Oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. Exekučný poriadok, ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie.

Podľa štvrtej časti CMP (§ 370 až 391) sa postupuje pri výkone rozhodnutia, ktorým bola upravená starostlivosť o maloletého, styk s maloletým alebo iná ako peňažná povinnosť vo vzťahu k maloletému. Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľný exekučný titul, môže oprávnený podať návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia (§ 376 ods. 1 CMP). Súd môže nariadiť výkon rozhodnutia aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP). Podrobnosti výkonu rozhodnutia vo veciach maloletých upravuje vyhl. MS SR č. 207/2016 Z.z.